

I väntan på privat arbetsförmedling

Svenska Dagbladet den 16 november 2019

Arbetsförmedlingen är på väg att stöpas om, men det kommer att ta flera år innan ett nytt system är uppbyggt. Att vänta tills en ny privatiserad Arbetsförmedlingen kommer på plats är en ytterst dålig strategi. Vad bör man då som enskild arbetstagare göra för att minska riskerna?

Ett allmänt råd i tider av snabb teknisk omvandling är att inte hamna för långt efter teknikfronten, men vad betyder det i praktiken? New York Times teknologikorrespondent Brian X Chen skrev nyligen en artikel om hur man kan resonera om tidpunkten att byta smartphone. Till viss del är samma argument tillämpbara på arbetsmarknaden.

I korthet är argumentet att den som följer teknologifronten och alltid ska ha det senaste får betala dyrt för det kalaset – i tid och pengar. Nya prylar har ofta buggar som måste fixas, vilket tar tid och är besvärligt. Framför allt är kostnaderna ofta stora i förhållande till förbättringarna från föregående version. Genom att vänta 2–5 år med att uppdatera en smartphone uppnår man en bra balans mellan förbättrad prestanda och värde för pengarna.

Samma råd fungerar på arbetsmarknaden. Minst någon gång inom en femårsperiod är det väsentligt att uppgradera sin tekniska kompetens för att inte halka efter. Om utsikterna för branschen ser mörka ut kan det även vara värt att överväga ett större karriärbyte till något helt annat. Med tanke på hur mycket pengar som samhället redan satsar på vidareutbildning borde svårigheten inte i första hand vara bristande resurser – utan i stället ett matchningsproblem.

Den största risken är dock inte felsatsningar på ny kompetens utan att vi får ett framväxande teknologiskt utanförskap. De som väntar tio år eller mer med att förnya sin kunskap möter en kanske oöverstiglig uppförsbacke – det gäller för såväl äldre som för dem som är i mitten på sitt arbetsverksamma liv. Gör tankeexperimentet att en tidsmaskin flyttar en person från 2000-talets början till dagens datum: det mesta i dag från handel till hur vi kontaktar sjukvården har ändrats sedan Apple inledde smartphone-revolutionen 2007.

Digital betalning för bilparkering är ett enkelt exempel på en liten förändring som har rullats ut på många platser. Trots att man smidigt kan parkera och betala via en app är det många – unga som gamla – som helt i onödan väntar i kö vid någon avlägsen automat. Om vi i stället gör det omvända tankeexperimentet – och flyttar oss tio år fram i tiden – kanske betalningarna måste göras med kryptovaluta, e-krona, Facebooks libra eller något annat vi ännu inte hört talas om.

Ett litet tekniskt utanförskap är besvärligt men går ofta att kompensera med tålamod och genom att använda mer av sin arbets- eller fritid i någon form av kö. Det kommer dock att vara allt svårare för tillgången till välfärdstjänster. Precis som samhället i övrigt kommer offentlig sektor i växande grad gå mot mer självbetjäning och automatiserad ärendehantering.

Mitt råd i denna tid av snabb förändring är att inte hålla andan till dess att framtidens privatiserade arbetsförmedling kommer på plats. Det är i stället avgörande att själv ta huvudansvar för sin egen kompetensförsörjning: dags att lära något nytt eller byta bransch?

Mårten Blix